

ЗАПОБІГАННЯ СУКУПНОМУ РИЗИКУ БАНКРУТСТВА МОРСЬКОГО ПОРТУ

Ненно І.М.

Кандидат економічних наук, доцент

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова (Одеса, Україна)

Наслідки реалізації ризиків морського порту оцінюються відповідно до класифікації ризиків та наведені в таблиці 1 [1].

Таблиця 1

Наслідки реалізації ризиків морського порту

№ ризику	Опис ризику	Прояв ризику / Наслідки реалізації ризику
1.1	Політичні ризики	Втручання у внутрішню діяльність порту, втрата ринку, зниження капіталізації [2];
1.2	Макро - соціальні ризики	Недієздатність уряду виконати свої договірні зобов'язання; порушення державних гарантій; соціальні заворушення, що спричинили заподіяння шкоди майновим інтересам підприємства, перешкоджання втіленню нових проектів порту;
1.3	Ризик приватизації / націоналізації або конфіскації майна	Можливість повної або часткової втрати коштів, експропріація власності приватних інвесторів (концесіонерів);
1.4	Макро - економічні ризики	Зміна в обсягах і структурі торгівлі, зниження обсягів вантажно-розвантажувальних робіт
1.5	Макро - фінансові ризики	Недостатність реальних наявних грошових потоків, зниження обсягів вантажно-розвантажувальних робіт;
1.6	Форс - мажорні ризики	Втрата основних засобів;
1.7	Екологічні ризики та ризики виникнення техногенних катастроф	Несприятливі зміни в моделі землекористування та використання інфраструктури навколо порту [3];
1.8	Ризики сезонності	Перерви в роботах;
1.9	Специфічні ризики зернових вантажів	І Зміна в обсягах і структурі торгівлі, зниження обсягів вантажно-розвантажувальних робіт;
1.10	Специфічні ризики чорних і кольорових металів	І Зміна в обсягах і структурі торгівлі, зниження обсягів вантажно-розвантажувальних робіт;
2.1	Ринкові ризики	Зниження обсягів вантажно-розвантажувальних робіт;
2.2	Валютні ризики	Вплив коливань курсу валют на прибутковість, підвищення процентної ставки за кредитами, (облікової ставки Національного банку), якщо в угоді прописано умова поточної ринкової ставки; зміна цінової конкурентоспроможності;
2.3	Споживчі ризики	Зниження попиту на перевалку і транспортування вантажу в порту, втрата клієнтів, різкі коливання експорту;
2.4	Ризики конкуренції	Розширення діяльності існуючих прилеглих портів, цінові війни, демпінг, виникнення нових портів-конкурентів, поглинання і злиття;
2.5	Ризик форми власності, ризик участі (державно - приватне партнерство)	Можлива неузгодженість при формуванні стратегії розвитку порту;

2.6	Ризики ціноутворення	Незаплановане підвищення цін на обладнання та матеріали, необхідні для здійснення проекту, необґрунтоване зростання цін на ресурси;
2.7	Законодавчі ризики	Різні інтерпретації існуючих законодавчих норм;
2.8	Податкові ризики	Перешкоди подальшому капіталовкладенню та прибуткового ведення справи, розрив контрактів з незалежних від порту причин, збільшення податкових платежів та інших відрахувань в результаті зміни ставки податків;
2.9	Ризики регулювання	Обмежене використання об'єктів, включаючи природні ресурси;
3.1	Виробничі та управлінські ризики	Збільшення матеріальних витрат, збільшення транспортних витрат, накладних та інших витрат; створення надлишкових виробничих потужностей; несвоєчасне виконання навантажувально-розвантажувальних робіт, низька якість вантажно-розвантажувальних робіт, зниження якості товару в процесі обігу (транспортування, зберігання); можливість незатребуваності збудованого об'єкта, неефективне управління і невірна оцінка рентабельності, прорахунки у розмірі прогнозного попиту на виконувані роботи, надані послуги;
3.2	Комерційні ризики	Зниження цін (виручки); зниження обсягів реалізації та прибутку; непередбачене зниження обсягів закупівель порівняно з наміченими, що зменшує масштаб всієї операції; зменшення масштабів замовлень; зниження якості і втрати вантажу в процесі обігу (транспортування, зберігання); підвищення витрат обігу в порівнянні з наміченими;
3.3	Кадрові ризики	Ріст фонду оплати праці; плинність кадрів; невиконання планових завдань за об'ємом у встановлені терміни; фінансові втрати;
3.4	Технологічні (експлуатаційні) ризики	Відсутність конкурентних переваг, невідповідність технологій потоку вантажів і суден, простий, підвищена витрата і втрата ресурсів, збільшення експлуатаційних витрат;
3.5	Інвестиційні ризики	Порушення термінів робіт; перевищення фактичних витрат над проектними; низька окупність проекту, збитковість проекту;
3.6	Соціальні ризики	Витрати, пов'язані з перенавчанням та перекваліфікації персоналу, дотриманням всіх соціальних гарантій працівників, підвищенням вимог, можливими страйками;
3.7	Фінансові ризики	
3.71	Неплатоспроможність	Зниження ліквідності балансу, поточної ліквідності, швидкої та абсолютної ліквідності;
3.72	Зниження фінансової стійкості	Зниження незалежності або автономії і, зміна співвідношення залучених і власних коштів;
3.73	Підвищення рівня беззбитковості	Зниження прибутку від реалізації;

3.74	Падіння ефективності (оборотності)	Падіння загальної оборотності капіталу, оборотних і необоротних активів (фондовіддачі), власного капіталу, запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості;
3.75	Зниження рентабельності	Зниження рентабельності продажів, активів (капіталу), чистих активів, необоротних активів, власного та перманентного капіталу;
3.76	Неадекватне оцінювання та знецінення активів	Зниження розміру оборотних і необоротних активів, зниження капіталізації порту
3.77	Неадекватний розрахунок собівартості і перевищення операційних витрат	Неправильний облік собівартості і ціноутворення робіт, зниження прибутку;
3.8	Кредитні ризики	Невиконання контрактних зобов'язань контрагентами та кредитними установами;
3.9	Виникнення сукупного ризику банкрутства	Банкрутство.

Програмний продукт «Аналіз фінансових ризиків (ФР) і сукупного ризику банкрутства (СРБ)» призначений для оцінки фінансових ризиків і сукупного ризику банкрутства. Складається з листів файлу Excel, в якому заповненню підлягає перший лист з назвою Баланс. Він включає баланс, звіт про прибутки і збитки та Елементи операційних витрат. Дані вносяться відповідно зазначеним в програмі кодами фінансової звітності.

Програма розраховує фінансові коефіцієнти і візуалізує результати за допомогою спектрального методу щодо зведеного аналізу фінансового стан та зведеного аналізу показників банкрутства, а саме:

1. Показники фінансової стійкості: коефіцієнт фінансової незалежності або автономії, коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів, коефіцієнт співвідношення власної і позикових коштів.

2. Показники платоспроможності: коефіцієнт абсолютної ліквідності, проміжний коефіцієнт покриття; коефіцієнт забезпеченості запасами короткострокових зобов'язань.

3. Показники ділової активності: загальний коефіцієнт оборотності; коефіцієнт оборотності запасів; коефіцієнт оборотності власних коштів.

4. Показники оцінки структури балансу: коефіцієнт поточної ліквідності; коефіцієнт забезпеченості власними коштами; коефіцієнт співвідношення чистих активів і статутного капіталу.

5. Показники рентабельності: коефіцієнт рентабельності використання всього капіталу; коефіцієнт використання власних коштів; коефіцієнт рентабельності продажів; коефіцієнт рентабельності за поточними витратами.

6. Показники ймовірності банкрутства: Модель Лиса, Модель Спрінгейта, Модель Ж. Конана і М. Голдера.

Аналіз фінансових ризиків (ФР) і сукупного ризику банкрутства (СРБ) морського порту відбувається з використанням комп'ютерної програми. Методологія та інтерпретація розрахунків програми «Аналіз фінансових ризиків і сукупного ризику банкрутства» дозволяє запобігати сукупному ризику банкрутства.

Література:

1. Професійний стандарт з управління ризиками організації: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nark-rspp.ru/wp-content/uploads/%D0%9F%D0%A1_%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5-%D1%80%D0%B8%D1%81%D0%BA%D0%B0%D0%BC%D0%B8.pdf
2. Дослідження з ризик-менеджменту 2015. Карта політичних ризиків Marsh: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: